

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-3-57 (Menfi Tespit)
Karar Sayısı : 04-22/235-51
Karar Tarihi : 25.3.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A.Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Prof.Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER: Orçun SENYÜCEL, Bedia Sanem ŞİMŞEK

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : BBA Beymen Boğaziçi Alboy Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcisi: Prof. Dr. Arif ESİN
Akaretler Sıraevleri S. Seba Caddesi No: 35 Beşiktaş
İstanbul

D. TARAFLAR : Çarşı Büyük Mağazacılık A.Ş.
Büyükdere Cad. Noramin İş Merkezi No: 55 Maslak
İstanbul

Tutka Eğitim Turizm ve Tüketim Malları Tic. A.Ş.
Urfa Yolu Üzeri Emek Caddesi Kavşağı Diyarbakır

E. DOSYA KONUSU: **Çarşı Büyük Mağazacılık A.Ş. ile Tutka Eğitim Turizm ve Tüketim Malları Ticaret A.Ş. arasında akdedilen “Konsinye Satış Sözleşmesi”ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.**

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 30.4.2003 tarih, 1836 sayı ile giren ve en son 2.6.2003 tarih, 2438 sayı ile eksiklikleri tamamlanan bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 5. ve 8. maddeleri ile 1997/2 sayılı Anlaşmaların, Uyumlu Eylemler ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Kanun’un 10. Maddesine Göre Bildirimin Usul ve Esasları Hakkında Rekabet Kurulu Tebliği’nin ilgili hükümleri kapsamında yapılan inceleme sonucu düzenlenen 19.3.2004 tarih ve 2003-3-57/MM-04-OS sayılı Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu 19.3.2004 tarih ve REK.0.07.00.00/67 sayılı Başkanlık Önergesi ile 04-22 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

04-22/235-51

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ :İlgili raporda;

- Tutka Eğitim Turizm ve Tüketim Malları Ticaret A.Ş.'nin bildirim konu olan sözleşme ile belirli bir düzeyde ekonomik risk üstlenmesi sebebiyle, adı geçen teşebbüs ile Çarşı Büyük Mağazacılık A.Ş. arasında imzalanan Konsinye Satış Sözleşmesi'nin Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebileceği,
- münhasırlık içeren hükümleri sebebiyle, anılan sözleşmeye menfi tespit belgesi verilemeyeceği ve sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği,
- Konsinye Satış Sözleşmesi'nin, 2002/2 sayılı Tebliğ bağlamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, bu nedenle bireysel muafiyet açısından incelenmesi gerektiği,
- sözleşme ile getirilen düzenlemelerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen koşulları sağladığı ve bu nedenle başvuru konusu sözleşmenin beş yıl süreyle bireysel muafiyetten yararlanabileceği,
- 5.2.2003 tarihinde imzalanan sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesi ve 1997/2 sayılı Tebliğ'in 3. maddesi ile öngörülen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyerek zamanında bildirilmemesi nedeniyle, Çarşı Büyük Mağazacılık A.Ş.'ye aynı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca, para cezası uygulanması gerektiği,
- 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemekten dolayı ilgili teşebbüse verilecek cezanın yüzde onuna kadar anlaşmanın imzalandığı tarihten itibaren söz konusu teşebbüsün yönetim organlarında görev alan Hasan Cem Boyner, Lerzan Boyner, Nazlı Ümit Boyner, Nur Mehmet İnal, Tuncay Toros, Esel Yıldız Çekin, Remziye Aslı Karadeniz, Hakan Önce, Neylan Dinler, Zahide Leman Halulu ve Serdar Sunay'a da para cezası verilmesi gerektiği,

ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Bildirim konu olan sözleşme, Bayi'ye verilecek olan ürünlerin mağazada perakende olarak satışına yönelik hükümleri düzenlemektedir. Söz konusu

04-22/235-51

ürünler ise kozmetik, kadın giyim ve aksesuar, erkek giyim ve aksesuar, ayakkabı, spor malzemeleri, ev tekstili ve küçük ev aletleri gibi geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu ürünler tüketici nezdinde gerek nitelikleri gerekse kullanım amaçları ve fiyatları bakımından ayrı pazarlarda yer almaları sonucunu doğuracak farklılıklar arz etmektedir.

Bununla birlikte sözleşmeye taraf olan teşebbüsler aslen bu ürünlerin tamamının her bir ürün grubu için ayrı departmanlara ayrılan tek bir mağazada tüketicilere perakende olarak satışı ile iştirak etmektedirler. Ayrıca sözleşme, ürünlerin tamamının mağazada konsinye olarak satılmak üzere firmaya teslimine ve firma tarafından müşterilere perakende satılmasına ilişkindir. Dolayısıyla, ilgili ürün pazarı tanımında bu unsurun özellikle göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Menfi tespit başvurusu, sözleşmenin amacına uygun olarak, her bir ürün grubu bazında değil, bu ürünlerin toplu olarak perakende satışı bazında değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, Çarşı Büyük Mağazacılık A.Ş.'nin faaliyetinin ve incelenmekte olan sözleşmenin konusunun bölümlü mağazacılık olması nedeniyle ilgili pazar "bölümlü mağazacılık pazarı" olarak tespit edilmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Bildirime konu sözleşme, Tutka Eğitim Turizm ve Tüketim Malları Tic. A.Ş.'nin Diyarbakır ilinde "Çarşı" hizmet markası altında mağaza işletmesini olanaklı kılmaktadır. Bölümlü mağazacılık ve bu perakende formatında sunulan ürün grupları açısından pazara giriş, arz kaynaklarına ulaşma, üretim, dağıtım, pazarlama ve satış şartlarının bölgesel bir farklılık göstermediği ve bununla beraber benzer sözleşmelerin diğer bölgelerdeki bayiler ile de imzalanabilecek nitelikte olması göz önüne alındığında, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak belirlenmiştir.

H.2. Taraflar

H.2.1. Çarşı Büyük Mağazacılık A.Ş. (Çarşı Mağazacılık)

Halihazırda Çarşı Mağazacılık tarafından işletilmekte olan ve "Çarşı" hizmet markası altında faaliyet gösteren 23 adet mağaza bulunmaktadır. Bildirime konu olan sözleşme ile Çarşı Mağazacılık, ilk defa ürünlerin bir başka teşebbüs aracılığı ile tüketiciye ulaştırılmasını amaçlamaktadır.

H.2.2. Tutka Eğitim Turizm ve Tüketim Malları Tic. A.Ş. (Tutka / Bayi)

Sözleşmenin diğer tarafını Çarşı Mağazacılık tarafından üretimi yahut dağıtımı gerçekleştirilen ürünlerin nihai tüketicilere satışını yapmak üzere görevlendirilen Tutka oluşturmaktadır.

H.3.Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Konsinye Satış Sözleşmeleri

Konsinye satış sözleşmesi, Borçlar Kanunu'nda tanımlanmadığı gibi özel olarak da düzenlenmemiş, sadece doktrinde yapılan tartışmalar çerçevesinde değerlendirilmesi mümkün olan bir sözleşme türüdür. Hukuk sözlüğünde konsinye satış, "bir malın satması için satıcıya bırakılması, satması için emaneten bırakılan şey satımı; satıcı bu malı satınca mal sahibi ücret (komisyon) anlaşmasına göre belirlenen miktarı alıyolar, geri kalanı mal sahibine geri verir; satılmayan mal geri verilir" şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre konsinye satış sözleşmesini, bir malın sahibi tarafından satılmak amacıyla bir başka kişiye bırakılmasını konu alan sözleşme olarak tanımlamak mümkündür.

H.3.2. Rekabet Hukuku Açısından Konsinye Satış Sözleşmeleri

Konsinye satış sözleşmelerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceğinde başlangıç noktası, satış için bırakılan kişinin teşebbüs olma niteliğini haiz olup olmadığının belirlenmesidir. Bu noktada 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği Uygulama Kılavuzu, acentelerin bağımsız birer tacir olup olmadıklarına ilişkin değerlendirmede yol göstericidir.

Uygulama Kılavuzu'na göre, teşebbüsler arasındaki ilişkinin Kanun'un 4. maddesi kapsamında olup olmadığını belirleyen faktör, acentenin müvekkili tarafından atandığı faaliyetlerle ilgili olarak ekonomik (ticari veya mali) bir risk alıp almadığıdır. Konsinye satış sözleşmesi de acente perspektifinden değerlendirildiğinde şu sonuca ulaşılmaktadır: Şayet satış için bırakılan kişi, satışların ekonomik riskini taşıyor ise bağımsız bir teşebbüs olarak değerlendirilebilecek, inceleme konusu sözleşmeye Kanun'un 4. maddesi uygulanabilecektir. Aksi durumda, satış için bırakılan kişi herhangi bir ekonomik risk taşıyor ise, gerçek bir acentelik ilişkisinde olduğu gibi, satış için bırakanın bir departmanı gibi değerlendirilebilecektir.

H.3.3. Bildirime Konu Konsinye Satış Sözleşmesi

Çarşı Mağazacılık ile Tutka arasında imzalanan Konsinye Satış Sözleşmesi kapsam olarak, sözleşme konusu mağazanın hizmet markası (ÇARŞI markası) altında işletilmesine, Çarşı Mağazacılık'a ait ürünlerin mağazada satılmak üzere Bayi'ye konsinye olarak teslimine, Bayi tarafından mağazada müşterilere perakende olarak satılmasına ve bunun karşılığında Çarşı Mağazacılık'ın sözleşmeye ekli Mali Protokol'de kararlaştırılan ücreti firmaya ödemesine ilişkin hükümler içermektedir.

04-22/235-51

İlgili sözleşmenin; 2.6. maddesi Çarşı Mağazacılık'ın bayiye satış geliştirme faaliyetlerine yönelik düzenlenecek tanıtım ve reklam giderlerini yükleyebileceğini, 4.4. maddesi nakliye giderlerini bayiye ödeyebileceğini içermesi ve 9.1. maddesinin ise yalnızca ilgili ürün pazarında kullanılabilir yatırımları kapsamı nedeniyle bayiye sorumluluk yüklemektedir. Dolayısıyla, Tutka'nın belirli bir düzeyde ekonomik risk üstlendiği anlaşılmış ve Tutka ile Çarşı Mağazacılık arasında imzalanan Konsinye Satış Sözleşmesi 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmiştir.

Sözleşmenin 8.4. maddesinin münhasırlık içermesi sebebiyle, anılan sözleşmeye Menfi Tespit belgesi verilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

H.3.4. Muafiyet Değerlendirmesi

Çarşı Mağazacılık ile Tutka arasında akdedilen sözleşme nitelik itibarıyla bir konsinye satış sözleşmesidir. Konsinye satışta, satış için bırakılan taraf malların mülkiyetini üzerine almamakta, mülkiyet ancak üçüncü kişilere satışın gerçekleştiği anda el değiştirmektedir.

"2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği" üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmaları içermektedir. Ancak başvuruya konu sözleşme; alım, satım veya yeniden satım kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte değildir. Dolayısıyla başvuru konusu sözleşmenin, 2002/2 sayılı Tebliğ bağlamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle söz konusu sözleşme bireysel muafiyet açısından değerlendirilmiştir.

Çarşı Mağazacılık ilk defa dosya konusu sözleşme ile farklı bir dağıtım ağı kurmayı amaçlamıştır. Bundan önce teşebbüs sadece kendi mağazaları ile faaliyetini sürdürmüştür. Çarşı Mağazacılık'ın yurt çapında mağaza sayısını artırma stratejisinin bir parçası olarak kurmayı planladığı ve özünde konsinye satışı içeren sistem, işletmeciler açısından en etkili ve verimli dağıtım yolu olarak ortaya çıkmaktadır. Bildirimde bulunan taraf da, bu dağıtım sistemi ile pazardaki talebin optimal düzeyde karşılanabileceğini, eksik ürünlerin Çarşı Mağazacılık tarafından derhal tedarik edilerek, fazla ürünlerin de dağıtım sistemi içerisindeki mağazalar arasında dağıtılarak satış faaliyetinin daha verimli şekilde gerçekleştirilebileceğini ifade etmiştir.

Buna ek olarak, çeşitli ürün gruplarının bir arada bulunabildiği ve promosyon uygulamalarının yaygın olarak kullanıldığı bölümlü mağazaların yaygınlaşmasının tüketiciler açısından bir ölçüde fayda sağlayacağı da anlaşılmaktadır. Bu mağazaların çok sayıda markayı ve ürünü barındırabilmeleri, tüketicilerin karşılaştıkları ürünlerin çeşitliliğini artırabilecek ve promosyon aktiviteleri vasıtasıyla daha uygun koşullarda alışveriş imkanı sağlayabilecektir.

04-22/235-51

Sonuç olarak, bildirime konu olan sözleşmenin, 4054 sayılı Kanun'un, muafiyet koşullarını belirleyen 5. maddesinin, malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik ve teknik gelişmenin sağlanması şartına ilişkin (a) ve tüketicinin bundan yarar sağlama koşulu arayan (b) bentleri doğrultusunda, söz konusu koşulları karşıladığı kanaatine varılmıştır.

Bununla beraber konsinye satış, özü itibarıyla, satış için bırakılan tarafın komisyonunun belirlenmesi açısından, perakende satış fiyatının tavsiye edilmesini gerekli kılmaktadır. Nitekim, sözleşmenin 5.2. maddesi de Çarşı Mağazacılık'ın ürünler için perakende satış fiyatı veya azami perakende satış fiyatı önermesini mümkün kılacak şekilde düzenlenmiştir. Bayi, ürünleri bu fiyatın altında satması halinde zarara katlanmayı kabul etmektedir. İlgili ürün pazarı ve bu pazarda sunulan malların (özellikle bölümlü mağazaların en önemli departmanı konumundaki hazır giyim ürünlerinin) üretim ve dağıtım aşamalarındaki rekabet koşulları dikkate alındığında, fiyata ilişkin düzenleme, Kanun'un 5. maddesinin (c) bendi bağlamında, ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkması sonucunu doğurmayacaktır. Sözleşmenin gerek münhasırlık gerekse fiyata ilişkin düzenlemeleri ile, 5. maddenin (d) bendinde belirtilen rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması koşulunun da, pazarın rekabetçi yapısı göz önünde bulundurulduğunda, sağlandığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde; Çarşı Mağazacılık'ın Tutka ile akdettiği Konsinye satış sözleşmesinin, işletmeciler ve tüketiciler açısından faydalar sağladığı, üstelik ilgili ürün pazarındaki rekabeti kısıtlamadığı dikkate alındığında başvuru konusu sözleşmenin beş yıl süreyle bireysel muafiyetten yararlanabileceği kanaatine varılmıştır.

H.3.5. Sözleşmenin Zamanında Bildirilmemesi

Dosya konusu Konsinye Satış Sözleşmesinin, taraflar arasında 5.2.2003 tarihinde imzalandığı ve aynı tarihte yürürlüğe girdiği dosya mevcudu bilgi ve belgelerden anlaşılmıştır. Buna karşılık sözleşme, Rekabet Kurulu'na 30.4.2003 tarihinde bildirilmiştir. 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesi ve 1997/2 sayılı Tebliğ'in 3. maddesi uyarınca, aynı Kanun'un 4. madde kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve kararların yapıldıkları tarihten itibaren bir ay içinde Rekabet Kurulu'na bildirilmesi gerekmektedir. Ancak, mezkur bildirim açısından, söz konusu hükümlerde belirtilen sürenin aşıldığı anlaşılmaktadır.

İ. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

- 1- Tutka Eğitim Turizm ve Tüketim Malları Tic. A.Ş.'nin bildirime konu olan sözleşme ile belirli bir düzeyde ekonomik risk üstlenmesi sebebiyle, adı geçen

04-22/235-51

teşebbüs ile Çarşı Büyük Mağazacılık A.Ş. arasında imzalanan Konsinye Satış Sözleşmesi'nin Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna,

- 2- münhasırlık içeren hükümleri sebebiyle, anılan sözleşmeye menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden de yararlanamadığına,
- 3- sözleşme ile getirilen düzenlemeler 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen koşulları sağladığından, başvuru konusu sözleşmeye, 4054 sayılı Kanun'un 10.maddesi uyarınca bildirim tarihinden itibaren beş yıl süreyle bireysel muafiyet tanınmasına,
- 4- a) 5.2.2003 tarihinde imzalanan sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesi ve 1997/2 sayılı Tebliğ'in 3. maddesi ile öngörülen bildirim yükümlülüğünü zamanında yerine getirmemesi nedeniyle, Çarşı Büyük Mağazacılık A.Ş.'ye aynı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca 2.970.794.000.TL. idari para cezası uygulanmasına,

b) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, teşebbüse verilen bu cezanın yüzde beşi oranında olmak üzere anlaşmanın imzalandığı tarihten itibaren söz konusu teşebbüsün yönetim organlarında görev alan Hasan Cem Boyner, Lerzan Boyner, Nazlı Ümit Boyner, Nur Mehmet İnal, Tuncay Toros, Esel Yıldız Çekin, Remziye Aslı Karadeniz, Hakan Önce, Neylan Dinler, Zahide Leman Halulu ve Serdar Sunay'a da ayrı ayrı 148.539.700'er TL. idari para cezası verilmesine,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.